

DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Települési Értéktár Bizottság
Dabas, Szent István tér 1/b.

Szám: 121-4/2016.

JEGYZŐKÖNYV

Készült: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága 2016.február 9-én megtartott üléséről.

Az ülés helye: Gombay-Dinnyés kúria
2370 Dabas, Bajcsy Zsilinszky út 14.

Jelen vannak:

Bizottság tagjai:

- Dr. Bodó Ágnes	megjelent
- Kecskeméti Norbert	megjelent
- Kosztolányi Gyula	megjelent
- Kőszegi Zoltán	nem jelent meg
- Pálinkásné Balázs Tünde	megjelent
- Pásztor Gergely	nem jelent meg
- Révész Károly	nem jelent meg
- Tapodi Katalin	megjelent
- Valentyik Ferenc	megjelent
- Zelenák András	megjelent

Polgármesteri Hivatal részéről:

Rigóné dr. Roicsik Renáta jegyző	nem jelent meg
dr. Greskó Judit jegyzőkönyvvezető	megjelent

Zelenák András a bizottság elnöke:

Köszöntötte a megjelenteket. Bejelenti, hogy az ülés határozatképes, mivel 7 fő bizottsági tag megjelent. Az ülést 16.00 órakor megnyitja.

Szavazásra bocsátja: a napirend elfogadását.

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi napirendet fogadta el:

N A P I R E N D

1. Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenysége
Felterjesztő: Valentyik Ferenc
2. Sály Péter királyi kancellár történelmi szerepe
Felterjesztő: Valentyik Ferenc
3. Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásai
Felterjesztő: Valentyik Ferenc

4. A Homoki Családi Méhészet Fajtamézei, méhészeti termékei
Felterjesztő: Valentyik Ferenc

ELSŐ NAPIREND TÁRGYALÁSA:

Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenységének felvétele a települési értéktárba.

Előadó: Zelenák András a bizottság elnöke

Zelenák András bizottság elnöke:

Javasolja, hogy a bizottság „Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenységét” vegye fel a Települési Értéktárba.

Szavazásra bocsátja: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága felveszi a Települési Értéktárba a „Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenységét”.

Dabasi Halász Bálint 1775. július 15-én született az ötgyermekes Halász Sámuel és Balogh Katalin első szülöttjeként (testvérei: Sámuel, Katalin, Ignác és Gáspár). A köztudottan református Halász családban bevált dolog volt a jogi pálya választása, előtte-utána bőven akad erre példa. Még csak 38 éves fiatalember, de már kialakult praxissal, szokásokkal, életvitellel, amikor 1813. augusztus 22-én irodájában Katona József megkezdte joggyakornoki idejét. Szerencsés találkozás volt. Az ifjú jurátus már évek óta színdarabokat fordított és írt és ebben hivatalfőnöke nemhogy kifogásolni valót nem talált, de még támogatta is. Az ügyvédi vizsgára bocsátásig három dráma és egy vígjáték az időszak termése: Jeruzsálem pusztulása, Comurunna, Rózsa, vagyis a tapasztalatlan légy a pókok között és a Bánk bán első változata. Dabasi Halász Bálint irodalomértését, reformkori elkötelezettségét és tanítványa iránti tiszteletét a legjobban az általa kiadott, pecséttel ellátott, latin nyelvű eredeti bizonyítvány tanúsítja (fordította és közreadta Miletz János, 1886): „Alulírott jelen soraimmal hitelesen bizonyítom és tanúságot teszek arról, hogy nemzeti KATONA JÓZSEF ifjú, mindjárt az 1813-ik évi Szent Istvánnapi terminustól kezdve a mai alulírt napig, vagyis két egész évig és a még rá eső járulék ideig, nálam a törvény gyakorlatban szorgalmasan működött; a fiatalság erkölceit rontó helyeket sohasem látogatta, hanem üres idejét, valahányszor a törvénykezés szünetelt, inkább a magyar irodalom főleg pedig az aesthetika tanulmányozására fordította és engemet jó magaviseletével személye iránt annyira lekötöztetett, hogy biztos reménységem van a jövőben is főnökei iránt való tisztességes magaviseletéről s hogy a hazának hasznos polgára fog lenni. Pesten, 1815. november 22. Halász Bálint, s. k.”

A sikeres vizsga után a hálás tanítvány további több mint két évig ügyvéd-segédként dolgozott az irodában egészen 1818-ig. Távozásakor versben örökítette meg az együtt töltött öt év emlékét s jókívánságait.

Elvált az ösvény és a sors úgy hozta, hogy az egykori mester jócskán túlélte a tanítványt. Dabasi Halász Bálint megérte a Bánk bán felfedezését, majd diadalútját. Az aggregényként megöregedő keresett pesti ügyvédből egy időre még megyei tisztviselő is lett (táblabíró, alispán). Nyugalomba vonulva mind több időt töltött a dabasi kúriában. Jogi tudását, élettapasztalatát a „Törvényjavaslatok” című írásában itt, a tornác hűvösében foglalta össze. A 109 oldalas munkát Pesten Müller Adolf adta ki, a nyomtatás Trattner-Károlyinál készült. A 15 fejezetet tartalmazó mű gazdag, egészen Szent Istvánig visszanyúló történeti áttekintésen, jogi alapon nyugszik. A szerző a hatalomgyakorlás leghatékonyabb formájának az alkotmányos rendet tekinti. Észrevételei, jelzései – mint azt a 15 fejezet is mutatja - szerteágazóak. Többsége valóban a szigorúan vett jogi területhez kapcsolódik, de néhány gazdasági jellegű javaslat is van, mint pl. a lótenyésztés fellendítésének jogi szabályozása.

Számos bölcs megállapítással gazdagít bennünket, melyet a következő idézet is igazol: „...a hol a nemzet felvirágzik, a hol kevés a szegény, kevés a gazdag, sok a föld középszerű birtokosa, ott a kormány bizonyosan jól igazgat.” A legnagyobb meglepetést mégis azok a felvetések okozzák, amelyek mára már beépültek a magyar jogrendszerbe s a laikus számára is ismerősen hangzanak: öröklés esetén a kirekesztési jog megszüntetése és az ún. kötelesrész intézményének bevezetése, a kötelező segítségnyújtás elvének megfogalmazása közúti bajok és tűzvész esetén, a rágalmozók súlyos büntetésének igénye, stb. A mű archaikus nyelvezete ellenére közérthető, élvezetéhez nem szükséges jogi végzettség s a mai olvasó is kivételes haszonnal forgathatja. Igazi jogtörténeti-, kultúrtörténeti kuriózum, antikvár ritkaság, melynek egy lap helytörténetünkben is jár.

Dabasi Halász Bálint szerepét Katona József drámaírói pályájának alakulásában Mályuszné Császár Edit (1910-1992) színháztörténész 1971-ben külön tanulmányban adta közre. Kutatásai eredményét úgy összegezte, hogy a két személyiség kapcsolata a korkülönbség és az eltérő felekezeti hozzátartozás ellenére barátiaként jellemezhető. Katona valóban rendszeresen megfordult a Kecskemét és Pest között félúton lévő alsódabasi kúriában, Pesten pedig vendéglőbe, színházba gyakran csatlakozott főnöke társaságához. Közös eszmecseréik, beszélgetéseik nélkül a Bánk bán nem született volna meg. Azaz a nem nemesi származású Katona József drámaírói pályafutásának alakulásában kulcsfontosságúak voltak a Halász Bálint irodájában töltött évek és a mentorával kialakított, kölcsönös szimpátián alapuló baráti kapcsolat.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Dabasi Halász Bálintnak elvülhetetlen érdemei vannak Katona József drámaírói fejlődésében, nemzeti drámánk megszületésében.
(A szavazásban 7 bizottsági tag vesz részt)

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozza:

1/2016. II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba a „Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenységét”. Dabasi Halász Bálint 1775. július 15-én született az ötgyermekes Halász Sámuel és Balogh Katalin első szülöttjeként (testvérei: Sámuel, Katalin, Ignác és Gáspár). A köztudottan református Halász családban bevált dolog volt a jogi pálya választása, előtte-utána bőven akad erre példa. Még csak 38 éves fiatalember, de már kialakult praxissal, szokásokkal, életvitellel, amikor 1813. augusztus 22-én irodájában Katona József megkezdte joggyakornoki idejét. Szerencsés találkozás volt. Az ifjú jurátus már évek óta színdarabokat fordított és írt és ebben hivatalfőnöke nemhogy kifogásolni valót nem talált, de még támogatta is. Az ügyvédi vizsgára bocsátásig három dráma és egy vígjáték az időszak termése: Jeruzsálem pusztulása, Comurunna, Rózsa, vagyis a tapasztalatlan légy a pókok között és a Bánk bán első változata. Dabasi Halász Bálint irodalomértését, reformkori elkötelezettségét és tanítványa iránti tiszteletét a legjobban az általa kiadott, pecséttel ellátott, latin nyelvű eredeti bizonyítvány tanúsítja (fordította és közreadta Miletz János, 1886): „Alulírott jelen soraimmal hitelesen bizonyítom és tanúságot teszek arról, hogy nemzeti KATONA JÓZSEF ifjú, mindjárt az 1813-ik évi Szent Istvánnapi terminustól kezdve a mai alulírt napig, vagyis két egész évig és a még rá eső járulék ideig, nálam a törvény gyakorlatban szorgalmasan működött; a fiatalság erkölceit rontó helyeket sohasem látogatta, hanem üres idejét, valahányszor a törvénykezés szünetelt, inkább a magyar irodalom főleg pedig az aesthetika

tanulmányozására fordította és engemet jó magaviseletével személye iránt annyira lekötöztetett, hogy biztos reménységem van a jövőben is főnökei iránt való tisztességes magaviseletéről s hogy a hazának hasznos polgára fog lenni. Pesten, 1815. november 22. Halász Bálint, s. k.”

A sikeres vizsga után a hálás tanítvány további több mint két évig ügyvéd-segédként dolgozott az irodában egészen 1818-ig. Távozásakor versben örökítette meg az együtt töltött öt év emlékét s jókívánságait.

Elvált az ösvény és a sors úgy hozta, hogy az egykori mester jócskán túlélte a tanítványt. Dabasi Halász Bálint megérte a Bánk bán felfedezését, majd diadalútját. Az aggregényként megöregedő keresett pesti ügyvédből egy időre még megyei tisztviselő is lett (táblabíró, alispán). Nyugalomba vonulva mind több időt töltött a dabasi kúriában. Jogi tudását, élettapasztalatát a „Törvényjavaslatok” című írásában itt, a tornác hűvösében foglalta össze. A 109 oldalas munkát Pesten Müller Adolf adta ki, a nyomtatás Trattner-Károlynál készült. A 15 fejezetet tartalmazó mű gazdag, egészen Szent Istvánig visszanyúló történeti áttekintésen, jogi alapozáson nyugszik. A szerző a hatalomgyakorlás leghatékonyabb formájának az alkotmányos rendet tekinti. Észrevételei, jelzései – mint azt a 15 fejezet is mutatja - szerteágazóak. Többsége valóban a szigorúan vett jogi területhez kapcsolódik, de néhány gazdasági jellegű javaslat is van, mint pl. a lótenyésztés fellendítésének jogi szabályozása. Számos bölcs megállapítással gazdagít bennünket, melyet a következő idézet is igazol: „...a hol a nemzet felvirágzik, a hol kevés a szegény, kevés a gazdag, sok a föld középszerű birtokosa, ott a kormány bizonyosan jól igazgat.” A legnagyobb meglepetést mégis azok a felvetések okozzák, amelyek mára már beépültek a magyar jogrendszerbe s a laikus számára is ismerősen hangzanak: öröklés esetén a kirekesztési jog megszüntetése és az ún. kötelekrész intézményének bevezetése, a kötelező segítségnyújtás elvének megfogalmazása közúti bajok és tűzvész esetén, a rágalmazók súlyos büntetésének igénye, stb. A mű archaikus nyelvezete ellenére közérthető, élvezetéhez nem szükséges jogi végzettség s a mai olvasó is kivételes haszonnal forgathatja. Igazi jogtörténeti-, kultúrtörténeti kuriózum, antikvár ritkaság, melynek egy lap helytörténetünkben is jár.

Dabasi Halász Bálint szerepét Katona József drámaírói pályájának alakulásában Mályuszné Császár Edit (1910-1992) színháztörténész 1971-ben külön tanulmányban adta közre. Kutatásai eredményét úgy összegezte, hogy a két személyiség kapcsolata a korkülönbség és az eltérő felekezeti hozzátartozás ellenére barátiként jellemezhető. Katona valóban rendszeresen megfordult a Kecskemét és Pest között félúton lévő alsódabasi kúriában, Pesten pedig vendéglőbe, színházba gyakran csatlakozott főnöke társaságához. Közös eszmecseréik, beszélgetéseik nélkül a Bánk bán nem született volna meg. Azaz a nem nemesi származású Katona József drámaírói pályafutásának alakulásában kulcsfontosságúak voltak a Halász Bálint irodájában töltött évek és a mentorával kialakított, kölcsönös szimpátián alapuló baráti kapcsolat.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Dabasi Halász Bálintnak elvülhetetlen érdemei vannak Katona József drámaírói fejlődésében, nemzeti drámánk megszületésében.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

MÁSODIK NAPIREND TÁRGYALÁSA:

Sáry Péter királyi kancellár történelmi szerepének felvétele a Települési Értéktárba

Előadó: Zelenák András a bizottság elnöke

Zelenák András bizottság elnöke:

Javasolja, hogy a bizottság „Sáry Péter királyi kancellár történelmi szerepét” vegye fel a Települési Értéktárba.

Szavazásra bocsátja: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága felveszi a Települési Értéktárba „Sáry Péter királyi kancellár történelmi szerepét”.

Sáry Péter sári birtokos, egyben a község és a térség 15. századi történetének legjelentősebb történelmi személyisége. Családjából először Sáry Péter fia László, a várispán tisztje jelentik meg az oklevelekben, akit 1352-ben a név szerint felsorolt sári királyi jobbágyok fogságba ejtettek. Utódai a falu köznemesei, a királyi alattvalók pedig az ő jobbágyaik lettek. Mivel többségük egyházi pályára lépett, a falu nem aprózódott el a közös őstől származó kismemesség kezén, sőt azok új birtokokkal bővítették a sári vagyont. E tanult Sáryak közé tartozott Mihály (1435-ben pápai közjegyző), Barnabás (1459/1512) gyöngyösi plébános és rokonuk, Péter is az egyházban kezdte pályafutását.

Sáry Péter (a család első ismert tagjának száz évvel később élt azonos nevű leszármazottja) fehérvári örkanonok volt (1451/1464), s e tisztjét udvari állása mellett is megtartotta. Mint később, Barnabás, aki 1490 előtt udvari familiáris volt, Péter is az udvarban vállalt tisztséget. 1451/1453-ban az oklevelekben Hunyadi János kormányzó kancelláriájaként írta alá az okleveleket. A trónra lépő Mátyás királynak 1458-ban még Csezmiczei János (irodalomból közismert nevén Janus Pannonius) volt a kancellárja, menesztése után azonban ismét Sáry Péter, akit forrásaink még 1463-ban is királyi kancellárként neveztek meg. Mátyás köznemességéből rekrutálódó hivatalnoki karában tehát ő jutott legmagasabbra. Mint tudjuk, ez időben a kancellár vezette kancellária irodáját. Kezében volt az ország pecsétje, munkájában egy jegyző (protonotárius) volt segítségére. 1451-ben Haniky János nádori protonotáriussal közösen megvette Gyáli Kakas Pál gyáli, esői és Csanád megyei földjeit. 1459-ben Haniky részét is magához váltotta, bár birtokszerzéseire perrekhez vezettek. A művelt és magas rangú örkanonok neve még 1466-ban is szerepel egy határjárás kapcsán, de Mátyás halálát valószínűleg nem érte meg.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A térség középkori történetének megkerülhetetlen alakja, magas egyházi és világi hivatali szerepére nincs más példa. Történelmi szerepe méltó a megörökítésre.

(A szavazásban 7 bizottsági tag vesz részt)

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozza:

2/2016. (II.9.) számú TÉB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „Sáry Péter királyi kancellár történelmi szerepét.

Sáry Péter sári birtokos, egyben a község és a térség 15. századi történetének legjelentősebb történelmi személyisége. Családjából először Sáry Péter fia László, a várispán tisztje jelentik meg az oklevelekben, akit 1352-ben a név szerint felsorolt sári királyi jobbágyok fogságba ejtettek. Utódai a falu köznemesei, a királyi alattvalók pedig az ő jobbágyaik lettek. Mivel többségük egyházi pályára lépett, a falu nem aprózódott el a közös őstől származó kismemesség kezén, sőt azok új birtokokkal

bővítették a sári vagyont. E tanult Sárjak közé tartozott Mihály (1435-ben pápai közjegyző), Barnabás (1459/1512) gyöngyösi plébános és rokonuk, Péter is az egyházban kezdte pályafutását.

Sáry Péter (a család első ismert tagjának száz évvel később élt azonos nevű leszármazottja) fehérvári örkanonok volt (1451/1464), s e tisztségét udvari állása mellett is megtartotta. Mint később, Barnabás, aki 1490 előtt udvari familiáris volt, Péter is az udvarban vállalt tisztséget. 1451/1453-ban az oklevelekben Hunyadi János kormányzó kancelláriájaként írta alá az okleveleket. A trónra lépő Mátyás királynak 1458-ban még Csezmiczei János (irodalomból közismert nevén Janus Pannonius) volt a kancellárja, menesztése után azonban ismét Sáry Péter, akit forrásaink még 1463-ban is királyi kancellárként neveztek meg. Mátyás köznemességből rekrutálódó hivatalnok karában tehát ő jutott legmagasabbra. Mint tudjuk, ez időben a kancellár vezette kancellária irodáját. Kezében volt az ország pecsétje, munkájában egy jegyző (protonotárius) volt segítségére. 1451-ben Haniky János nádori protonotáriussal közösen megvette Gyáli Kakas Pál gyáli, esői és Csanád megyei földjeit. 1459-ben Haniky részét is magához váltotta, bár birtokszerzéseire pererekhez vezettek. A művelt és magas rangú örkanonok neve még 1466-ban is szerepel egy határjárás kapcsán, de Mátyás halálát valószínűleg nem érte meg.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A térség középkori történetének megkerülhetetlen alakja, magas egyházi és világi hivatali szerepére nincs más példa. Történeti szerepe méltó a megörökítésre.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

HARMADIK NAPIREND TÁRGYALÁSA:

Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásának felvétele a Települési Értéktárba

Előadó: Zelenák András a bizottság elnöke

Zelenák András a bizottság elnöke:

Javasolja, hogy a Bizottság „Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásait” vegye fel a Települési Értéktárba.

Szavazásra bocsátja: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága felveszi a Települési Értéktárba „Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásait”.

Justh Zsigmond (1863. február 16. Pusztaszenttornya – 1894. október 9. Cannes) író, a 19. századvégi irodalom külön személyisége, a korabeli társas élet vezető alakja, akit kis híján sikerült elfeledni. Ma azonban már valós értékén, többek között Móricz Zsigmond, Szabó Dezső és Bródy Sándor előfutáraként tartják számon az irodalomtörténészek. „Törékeny, bágyadt, hirtelen szőke ifjú, kinek ábrándos szemeiben mély tűz égett” – írta róla Mikszáth Kálmán. Irodalmi munkásságán túl színháztörténeti jelentőségű a minden előzmény nélkül általa megálmodott, a Justh-birtokon létrehozott és működtetett parasztszínház. Gimnáziumi tanulmányait Budapesten végezte, jogi, nemzetgazdasági tanulmányokat a budapesti, kieli, zürichi, párizsi egyetemeken folytatott. 1882-ben került először Párizsba, ahol csakhamar a párizsi szalonok kedvencévé vált, szellemes társalgó, megnyerő modorú, szuggesztív egyéniségének köszönhetően. Különös megjelenésével, sápadt, krisztusi arcával, mélyen égő szemeivel nagyon sok baráttra tett szert. Társasági élete, utazásai során sokat gyarapodott

emberismerete, tapasztalatokat szerez, jó az elemző készsége, élethivatásul az írói pályát választotta. Regényírásban példaképének Zolát tekintette. Társadalmelemző írásaiban azt kutatja, mutatja be, mi a szerepe az arisztokráciának, középnemességnek. A parasztság tehetségét, erejét tekinti a jövő megújulásának. Balzac hatására „A kiválás genezise” címmel 14 kötetes regényciklust tervez, ebből betegsége és korai halála miatt végül három kötet készült el: A pénz legendája (1893), a Gányó Julcsa (1894) és a Fuimus (1894).

Gróf Vay Péter pesti osztálytársaként 1873-tól a szünidőket a gyóni Vay-kastélyban töltötte. Egész életében jó kapcsolatot ápolt a Vay-család tagjaival, akikhez rokoni szálak is fűzték. A pénz legendája című művének főhősét gróf Vay Péterről formálta, naplójában visszatérően rögzítette találkozásait a családtagokkal. Kora társadalmának meghatározó irodalmi alakja volt, életpályájának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Justh Zsigmond a XIX. század végének meghatározó irodalmi alakja volt. Életútjának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek. (A szavazásban 7 bizottsági tag vesz részt)

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozza:

3/2016. (II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásait”.

Justh Zsigmond (1863. február 16. Pusztaszenttornya – 1894. október 9. Cannes) író, a 19. századvégi irodalom külön személyisége, a korabeli társas élet vezető alakja, akit kis híján sikerült elfeledni. Ma azonban már valós értékén, többek között Móricz Zsigmond, Szabó Dezső és Bródy Sándor előfutáraként tartják számon az irodalomtörténészek. „Törékeny, bágyadt, hirtelen szőke ifjú, kinek ábrándos szemeiben mély tűz égett” – írta róla Mikszáth Kálmán. Irodalmi munkásságán túl színháztörténeti jelentőségű a minden előzmény nélkül általa megálmodott, a Justh-birtokon létrehozott és működtetett parasztszínház. Gimnáziumi tanulmányait Budapesten végezte, jogi, nemzetgazdasági tanulmányokat a budapesti, kielii, zürichi, párizsi egyetemeken folytatott. 1882-ben került először Párizsba, ahol csakhamar a párizsi szalonok kedvencévé vált, szellemes társalgó, megnyerő modorú, szuggesztív egyéniségének köszönhetően. Különös megjelenésével, sápadt, krisztusi arcával, mélyen égő szemeivel nagyon sok baráttra tett szert. Társasági élete, utazásai során sokat gyarapodott emberismerete, tapasztalatokat szerez, jó az elemző készsége, élethivatásul az írói pályát választotta. Regényírásban példaképének Zolát tekintette. Társadalmelemző írásaiban azt kutatja, mutatja be, mi a szerepe az arisztokráciának, középnemességnek. A parasztság tehetségét, erejét tekinti a jövő megújulásának. Balzac hatására „A kiválás genezise” címmel 14 kötetes regényciklust tervez, ebből betegsége és korai halála miatt végül három kötet készült el: A pénz legendája (1893), a Gányó Julcsa (1894) és a Fuimus (1894).

Gróf Vay Péter pesti osztálytársaként 1873-tól a szünidőket a gyóni Vay-kastélyban töltötte. Egész életében jó kapcsolatot ápolt a Vay-család tagjaival, akikhez rokon szálak is fűzték. A pénz legendája című művének főhősét gróf Vay Péterről formálta, naplójában visszatérően rögzítette találkozásait a családtagokkal. Kora társadalmának meghatározó irodalmi alakja volt, életpályájának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Justh Zsigmond a XIX. század végének meghatározó irodalmi alakja volt. Életútjának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

NEGYEDIK NAPIREND TÁRGYALÁSA:

A Homoki Családi Méhészet Fajtamézeit, méhészeti termékeinek felvétele a Települési Értéktárba

Előadó: Zelenák András a bizottság elnöke

Zelenák András a bizottság elnöke:

Javasolja, hogy a Bizottság „A Homoki Családi Méhészet Fajtamézeit, méhészeti termékeit” vegye fel a Települési Értéktárba.

Szavazásra bocsátja: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága felveszi a Települési Értéktárba „A Homoki Családi Méhészet Fajtamézeit, méhészeti termékeit”.

A Homoki Családi Méhészet egyike a legismertebb családi vállalkozásoknak Dabason. Termékeik: repceméz, akácméz, ezüstméz, selyemfű-méz, medvehagyma méz, mézontófű-méz, napraforgó méz, lépes- és vegyes virágméz. A paletta többsége jól ismert a dabasiak körében, mivel mindig nagy figyelmet fordítottak arra, hogy vásárlóik jobban megismerhessék a méz élettanilag kedvező hatásait és eddig számukra ismeretlen mézfajtákat kóstolhassanak. Általuk a dabasi polgárok mára igényes, tájékozott mézfogyasztókká váltak. Legújabb innovációjuk pedig a mézbor, melynek készítésére a Jövedéki törvénynek megfelelően 2015-ben létrehozták a dabasi székhelyű Beebor Első Magyar Mézbor Manufaktúra Kft.-t.

Városunk helytörténetében a méhészetnek komoly múltja van. A XIX. században számon tartott méh állománnyal rendelkezett például az őszibarack-nemesítő Bartholomaides Soma gyóni evangélikus lelkész, majd az utódja, Áchim Mihály, továbbá a „lokális poéta” Mády Ferenc is. Gyerekkorában „méhpásztorokodott” az édesapja méhészetében Gyóni Géza, majd néhány évtizeddel később a Nemzetgyűlésben emelt szót a hazai méhészek érdekében a kigazda-képviselő Sziráki Pál. A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a hagyományoknak, de a marketing, a kiszérelés, az innováció területén már túlléptek az elődökön és a térségbeli kortársakon.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a dabasi méhésztudományoknak. Kiváló minőségű termékeik mellett a marketing, a kiszérelés, és az innováció területén is példaadó a tevékenységük.

(A szavazásban 7 bizottsági tag vesz részt)

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozza:

4/2016. (II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága az agrár- és élelmiszergazdaság gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „A Homoki Családi Méhészet Fajtamézeit, méhészeti termékeit”.

A Homoki Családi Méhészet egyike a legismertebb családi vállalkozásoknak Dabason. Termékeik: repceméz, akácméz, ezüstméz, selyemfű-méz, medvehagyma méz, mézontófű-méz, napraforgó méz, lépes- és vegyes virágméz. A paletta többsége jól ismert a dabasiak körében, mivel mindig nagy figyelmet fordítottak arra, hogy vásárlóik jobban megismerhessék a méz élettanilag kedvező hatásait és eddig számukra ismeretlen mézfajtákat kóstolhassanak. Átaluk a dabasi polgárok mára igényes, tájékozott mézfogyasztókká váltak. Legújabb innovációjuk pedig a mézbor, melynek készítésére a Jövedéki törvénynek megfelelően 2015-ben létrehozták a dabasi székhelyű Beebor Első Magyar Mézbor Manufaktúra Kft.-t.

Városunk helytörténetében a méhészetnek komoly múltja van. A XIX. században számon tartott méh állománnyal rendelkezett például az őszibarack-nemesítő Bartholomaides Soma gyóni evangélikus lelkész, majd az utódja, Áchim Mihály, továbbá a „lokális poéta” Mády Ferenc is. Gyerekkorában „méhpásztorkodott” az édesapja méhészetében Gyóni Géza, majd néhány évtizeddel később a Nemzetgyűlésben emelt szót a hazai méhészek érdekében a kigazdalképviselő Sziráki Pál. A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a hagyományoknak, de a marketing, a kiszerelés, az innováció területén már túlléptek az elődökön és a térségbeli kortársakon.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a dabasi méhész hagyományoknak. Kiváló minőségű termékeik mellett a marketing, a kiszerelés, és az innováció területén is példaadó a tevékenységük.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

Zelenák András bizottság elnöke:

Megköszöni a bizottsági tagok munkáját, az ülést 17.15. órakor bezárja.

Kmf.

Pálinkásné Balázs Tünde
Jegyzőkönyv hitelesítő

Zelenák András
bizottság elnöke

Törvényességi észrevételre bemutatva:

Rigóné dr. Roicsik Renáta
jegyző

DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Települési Értéktár Bizottság
Dabas, Szent István tér 1/b.

Szám: 121-4/2016.

KIVONAT

Készült: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága
2016. február 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak: a csatolt jelenléti ív szerint.

Kihagyva a kihagyandók.

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozta:

1/2016. II.9.) számú TÉB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba a „Dabasi Halász Bálint Katona József pályáját segítő tevékenységét”. Dabasi Halász Bálint 1775. július 15-én született az ötgyermekes Halász Sámuel és Balogh Katalin első szülöttjeként (testvérei: Sámuel, Katalin, Ignác és Gáspár). A köztudottan református Halász családban bevált dolog volt a jogi pálya választása, előtte-utána bőven akad erre példa. Még csak 38 éves fiatalember, de már kialakult praxissal, szokásokkal, életvitellel, amikor 1813. augusztus 22-én irodájában Katona József megkezdte joggyakornoki idejét. Szerencsés találkozás volt. Az ifjú jurátus már évek óta színdarabokat fordított és írt és ebben hivatalfőnöke nemhogy kifogásolni valót nem talált, de még támogatta is. Az ügyvédi vizsgára bocsátásig három dráma és egy vígjáték az időszak termése: Jeruzsálem pusztulása, Comurunna, Rózsa, vagyis a tapasztalatlan légy a pókok között és a Bánk bán első változata. Dabasi Halász Bálint irodalomértését, reformkori elkötelezettségét és tanítványa iránti tiszteletét a legjobban az általa kiadott, pecséttel ellátott, latin nyelvű eredeti bizonyítvány tanúsítja (fordította és közreadta Miletz János, 1886): „Alulírott jelen soraimmal hitelesen bizonyítom és tanúságot teszek arról, hogy nemzeti KATONA JÓZSEF ifjú, mindjárt az 1813-ik évi Szent Istvánnapi terminustól kezdve a mai alulírt napig, vagyis két egész évig és a még rá eső járulék ideig, nálam a törvény gyakorlatban szorgalmasan működött; a fiatalság erkölceit rontó helyeket sohasem látogatta, hanem üres idejét, valahányszor a törvénykezés szünetelt, inkább a magyar irodalom főleg pedig az aesthetika tanulmányozására fordította és engemet jó magaviseletével személye iránt annyira lekötöztetett, hogy biztos reménységem van a jövőben is főnökei iránt való tisztességes magaviseletéről s hogy a hazának hasznos polgára fog lenni. Pesten, 1815. november 22. Halász Bálint, s. k.”

A sikeres vizsga után a hálás tanítvány további több mint két évig ügyvéd-segédként dolgozott az irodában egészen 1818-ig. Távozásakor versben örökítette meg az együtt töltött öt év emlékét s jókívánságait.

Elvált az ösvény és a sors úgy hozta, hogy az egykori mester jócskán túlélte a tanítványt. Dabasi Halász Bálint megérte a Bánk bán felfedezését, majd diadalútját. Az aggregényként megöregedő keresett pesti ügyvédből egy időre még megyei tisztviselő is lett (táblabíró, alispán). Nyugalomba vonulva mind több időt töltött a dabasi kúriában. Jogi tudását, élettapasztalatát a „Törvényjavaslatok” című írásában itt, a tornác hűvösében foglalta össze. A 109 oldalas munkát Pesten Müller Adolf adta ki, a

nyomtatás Trattner-Károlynál készült. A 15 fejezetet tartalmazó mű gazdag, egészen Szent Istvánig visszanyúló történeti áttekintésen, jogi alapon nyugszik. A szerző a hatalomgyakorlás leghatékonyabb formájának az alkotmányos rendet tekinti. Észrevételei, jelzései – mint azt a 15 fejezet is mutatja - szerteágazóak. Többsége valóban a szigorúan vett jogi területhez kapcsolódik, de néhány gazdasági jellegű javaslat is van, mint pl. a lótenyésztés fellendítésének jogi szabályozása. Számos bölcs megállapítással gazdagít bennünket, melyet a következő idézet is igazol: „...a hol a nemzet felvirágzik, a hol kevés a szegény, kevés a gazdag, sok a föld középszerű birtokosa, ott a kormány bizonyosan jól igazgat.” A legnagyobb meglepetést mégis azok a felvetések okozzák, amelyek mára már beépültek a magyar jogrendszerbe s a laikus számára is ismerősen hangzanak: öröklés esetén a kirekesztési jog megszüntetése és az ún. kötelekrész intézményének bevezetése, a kötelező segítségnyújtás elvének megfogalmazása közúti bajok és tűzvész esetén, a rágalmazók súlyos büntetésének igénye, stb. A mű archaikus nyelvezete ellenére közérthető, élvezetéhez nem szükséges jogi végzettség s a mai olvasó is kivételes haszonnal forgathatja. Igazi jogtörténeti-, kultúrtörténeti kuriózum, antikvár ritkaság, melynek egy lap helytörténetünkben is jár.

Dabasi Halász Bálint szerepét Katona József drámaírói pályájának alakulásában Mályuszné Császár Edit (1910-1992) színháztörténész 1971-ben külön tanulmányban adta közre. Kutatásai eredményét úgy összegezte, hogy a két személyiség kapcsolata a korkülönbség és az eltérő felekezeti hozzátartozás ellenére barátiként jellemezhető. Katona valóban rendszeresen megfordult a Kecskemét és Pest között félúton lévő alsódabasi kúriában, Pesten pedig vendéglőbe, színházba gyakran csatlakozott főnöke társaságához. Közös eszmecsereik, beszélgetéseik nélkül a Bánk bán nem született volna meg. Azaz a nem nemesi származású Katona József drámaírói pályafutásának alakulásában kulcsfontosságúak voltak a Halász Bálint irodájában töltött évek és a mentorával kialakított, kölcsönös szimpátián alapuló baráti kapcsolat.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Dabasi Halász Bálintnak elévülhetetlen érdemei vannak Katona József drámaírói fejlődésében, nemzeti drámánk megszületésében.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

K.m.f.

Zelenák András
bizottság elnöke

Törvényességi észrevételre bemutatva:

Rigóné dr. Roicsik Renáta
jegyző

DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Települési Értéktár Bizottság
Dabas, Szent István tér 1/b.

Szám: 121-4/2016.

KIVONAT

Készült: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága
2016. február 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak: a csatolt jelenléti ív szerint.

Kihagyva a kihagyandók.

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozta:

2/2016. (II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „Sáry Péter királyi kancellár történelmi szerepét.

Sáry Péter sári birtokos, egyben a község és a térség 15. századi történetének legjelentősebb történelmi személyisége. Családjából először Sáry Péter fia László, a várispán tisztje jelentik meg az oklevelekben, akit 1352-ben a név szerint felsorolt sári királyi jobbágyok fogságba ejtettek. Utódai a falu köznemesei, a királyi alattvalók pedig az ő jobbágyaik lettek. Mivel többségük egyházi pályára lépett, a falu nem aprózódott el a közös őstől származó kismemesség kezén, sőt azok új birtokokkal bővítették a sári vagyont. E tanult Sáryak közé tartozott Mihály (1435-ben pápai közjegyző), Barnabás (1459/1512) gyöngyösi plébános és rokonuk, Péter is az egyházban kezdte pályafutását.

Sáry Péter (a család első ismert tagjának száz évvel később élt azonos nevű leszármazottja) fehérvári örkanonok volt (1451/1464), s e tisztjét udvari állása mellett is megtartotta. Mint később, Barnabás, aki 1490 előtt udvari familiáris volt, Péter is az udvarban vállalt tisztséget. 1451/1453-ban az oklevelekben Hunyadi János kormányzó kancelláriájaként írta alá az okleveleket. A trónra lépő Mátyás királynak 1458-ban még Csezmiczei János (irodalomból közismert nevén Janus Pannonius) volt a kancellárja, menesztése után azonban ismét Sáry Péter, akit forrásaink még 1463-ban is királyi kancellárként neveztek meg. Mátyás köznemességéből rekrutálódó hivatalnoki karában tehát ő jutott legmagasabbra. Mint tudjuk, ez időben a kancellár vezette kancellária irodáját. Kezébe volt az ország pecsétje, munkájában egy jegyző (protonotárius) volt segítségére. 1451-ben Haniky János nádori protonotáriussal közösen megvette Gyáli Kakas Pál gyáli, esői és Csanád megyei földjeit. 1459-ben Haniky részét is magához váltotta, bár birtokszerzéseinek perекhez vezettek. A művelt és magas rangú örkanonok neve még 1466-ban is szerepel egy határjárás kapcsán, de Mátyás halálát valószínűleg nem érte meg.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A térség középkori történetének megkerülhetetlen alakja, magas egyházi és világi hivatali szerepére nincs más példa. Történelmi szerepe méltó a megörökítésre.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

K.m.f.

Zelenák András
bizottság elnöke

Törvényességi észrevételre bemutatva:

Rigóné dr. Roicsik Renáta
jegyző

DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Települési Értéktár Bizottság
Dabas, Szent István tér 1/b.

Szám: 121-4/2016.

KIVONAT

Készült: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága
2016. február 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak: a csatolt jelenléti ív szerint.

Kihagyva a kihagyandók.

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozta:

3/2016. (II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága a kulturális örökség gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „Justh Zsigmond életútjának dabasi vonatkozásait”.

Justh Zsigmond (1863. február 16. Pusztaszenttornya – 1894. október 9. Cannes) író, a 19. század végi irodalom külön személyisége, a korabeli társas élet vezető alakja, akit kis híján sikerült elfeledni. Ma azonban már valós értékén, többek között Móricz Zsigmond, Szabó Dezső és Bródy Sándor előfutáraként tartják számon az irodalomtörténészek. „Törékeny, bágyadt, hirtelen szőke ifjú, kinek ábrándos szemeiben mély tűz égett” – írta róla Mikszáth Kálmán. Irodalmi munkásságán túl színháztörténeti jelentőségű a minden előzmény nélkül általa megálmodott, a Justh-birtokon létrehozott és működtetett parasztszínház. Gimnáziumi tanulmányait Budapesten végezte, jogi, nemzetgazdasági tanulmányokat a budapesti, kielii, zürichi, párizsi egyetemeken folytatott. 1882-ben került először Párizsba, ahol csakhamar a párizsi szalonok kedvencévé vált, szellemes társalgó, megnyerő modorú, szuggesztív egyéniségének köszönhetően. Különös megjelenésével, sápadt, krisztusi arcával, mélyen égő szemeivel nagyon sok baráttra tett szert. Társasági élete, utazásai során sokat gyarapodott emberismerete, tapasztalatokat szerez, jó az elemző készsége, élethivatásul az írói pályát választotta. Regényírásban példaképének Zolát tekintette. Társadalmelemező íásaiban azt kutatja, mutatja be, mi a szerepe az arisztokráciának, középnemességnek. A parasztság tehetségét, erejét tekinti a jövő megújulásának. Balzac hatására „A kiválás genezise” címmel 14 kötetes regényciklust tervez, ebből betegsége és korai halála miatt végül három kötet készült el: A pénz legendája (1893), a Gányó Julcsa (1894) és a Fuimus (1894).

Gróf Vay Péter pesti osztálytársaként 1873-tól a szünidőket a gyóni Vay-kastélyban töltötte. Egész életében jó kapcsolatot ápolt a Vay-család tagjaival, akikhez rokoni szálak is fűzték. A pénz legendája című művének főhősét gróf Vay Péterről formálta, naplójában visszatérően rögzítette találkozásait a családtagokkal. Kora

társadalmának meghatározó irodalmi alakja volt, életpályájának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: Justh Zsigmond a XIX. század végének meghatározó irodalmi alakja volt. Életútjának dabasi szálai művelődéstörténeti értéket képviselnek.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

K.m.f.

**Zelenák András
bizottság elnöke**

Törvényességi észrevételre bemutatva:

**Rigóné dr. Roicsik Renáta
jegyző**

DABAS VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
Települési Értéktár Bizottság
Dabas, Szent István tér 1/b.

Szám: 121-4/2016.

KIVONAT

Készült: Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága
2016. február 9-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak: a csatolt jelenléti ív szerint.
Kihagyva a kihagyandók.

A Bizottság 7 igen (egyhangúlagos) szavazattal az alábbi határozatot hozta:

4/2016. (II.9.) számú TEB határozat

Dabas Város Önkormányzatának Települési Értéktár Bizottsága az agrár- és élelmiszergazdaság gyűjtőnév alá felveszi a Települési Értéktárba „A Homoki Családi Méhészet Fajtamézeit, méhészeti termékeit”.

A Homoki Családi Méhészet egyike a legismertebb családi vállalkozásoknak Dabason. Termékeik: repceméz, akácméz, ezüstméz, selyemfű-méz, medvehagyma méz, mézontófű-méz, napraforgó méz, lépes- és vegyes virágméz. A paletta többsége jól ismert a dabasiak körében, mivel mindig nagy figyelmet fordítottak arra, hogy vásárlóik jobban megismerhessék a méz élettanilag kedvező hatásait és eddig számukra ismeretlen mézfajtákat kóstolhassanak. Általuk a dabasi polgárok mára igényes, tájékozott mézfogyasztókká váltak. Legújabb innovációjuk pedig a mézbor, melynek készítésére a Jövedéki törvénynek megfelelően 2015-ben létrehozták a dabasi székhelyű Beebor Első Magyar Mézbor Manufaktúra Kft.-t.

Városunk helytörténetében a méhészetnek komoly múltja van. A XIX. században számon tartott méh állománnyal rendelkezett például az őszibarack-nemesítő Bartholomaides Soma gyóni evangélikus lelkész, majd az utódja, Áchim Mihály, továbbá a „lokális poéta” Mády Ferenc is. Gyerekkorában „méhpásztorkodott” az édesapja méhészetében Gyóni Géza, majd néhány évtizeddel később a Nemzetgyűlésben emelt szót a hazai méhészek érdekében a kisgazda-képviselő Sziráki Pál. A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a hagyományoknak, de a marketing, a kiserelés, az innováció területén már túlléptek az elődökön és a térségbeli kortársakon.

A Bizottság egyetért a javaslattevőkkel: A Homoki Családi Méhészet méltó folytatója a dabasi méhészművelődésnek. Kiváló minőségű termékeik mellett a marketing, a kiserelés, és az innováció területén is példaadó a tevékenységük.

Határidő: azonnal

Felelős: bizottság elnöke

K.m.f.

Zelenák András
bizottság elnöke

Törvényességi észrevételre bemutatva:

Rigóné dr. Roicsik Renáta
jegyző